

63 . Corna | Comuna: Roșia Montană | Județ: Alba | Punct: Tăul Găuri (proprietatea Basil Cosma) | Anul: 2002

Anul: 2002

Cod RAN: 6832.03

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Mihaela Simion, Decebal Vleja, Vlad Niculescu

Instituții: Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național de Istorie a României, Universitatea București, Facultatea de Istorie

Raport

Obiectivul campaniei de săpături arheologice efectuate în campania arheologică din anul 2002, în cadrul Programului Național de Cercetare Alburnus Maior, în sectorul Tăul Găuri, a fost reprezentat de cercetarea zonei cuprinse între dealul Hăbad și Tăul Găuri, la sud de necropola romană din punctul Hop.

Săpăturile efectuate în intervalul iunie – septembrie au permis identificarea și cercetarea unei incinte funerare circulare precum și a două morminte de incinerare exterioare în punctul Basil Cozma. În aceeași perioadă au fost efectuate sondaje pe proprietățile poziționate pe versantul de vest al văii Cornii, între limitele date de punctul în care a fost identificată și cercetată necropola romană de incinerare de la Hop și satul Corna. Toate proprietățile în care s-au efectuat sondaje sau săpături arheologice sistematice sunt amplasate la vest de drumul vicinal care asigură legătura între zona Cetate – Găuri și satul Corna.

Punctul Basil Cozma

Zona efectivă de investigație arheologică a fost reprezentată de un platou, cu dimensiunile de cca. 20 x 50 m, cu aspect aparent de terasare artificială, situat în partea centrală a proprietății. Zona aplatizată este mărginită către vest de o pantă destul de domoală, iar către est de o pantă descendentă abruptă. Sondarea platoului a fost inițiată prin două secțiuni magistrale (S I = 03 03 03 001 și S II = 03 03 03 002). Rezultatele oferite de prima fază a investigației a făcut necesară decopertarea întregului platou, prin casete de 5 x 5 m (03 03 03 003 – 03 03 03 009). Cercetarea arheologică a avut ca rezultat descoperirea, în punctul Basil Cozma, a unei noi zone funerare cu complexe datate în epoca romane. Principalul obiectiv identificat și cercetat în acest punct este o incintă funerară circulară (denumită în continuare Complexul funerar principal - CFP), care conține două morminte de incinerare în sarcofag de cărămidă (M 2, M 3). Complexul funerar principal și mormintele din interiorul său au suferit, de-a lungul diferitelor epoci istorice, cel puțin două intervenții distructive. În exteriorul CFP, au fost descoperite și cercetate alte două morminte romane de incinerare (M 1, M 4). De asemenea, extremitatea de vest a CFP și cele două morminte exterioare au fost deranjate de prezența unei amenajări sezoniere de factura modernă (Cpl 3). Extremitatea de est a CFP a fost și ea perturbată de prezența unei amenajări posterioare funcționării incinte funerare (Cpl 2).

Stratigrafia verticală a punctului Basil Cozma vizează două aspecte principale.

Un prim aspect este legat de stratigrafia din interiorul incinte funerare. Caracteristicile stratigrafice ale interiorului incinte sunt următoarele: 0 –0,35 m – stratul vegetal actual care constă dintr-un pământ de culoare cenușiu-negricioasă, afânat, cu o compoziție preponderent argiloasă; -0,35 –0, 60 m – strat lutos, de culoare gălbuie cu lentile de argilă negricioasă, cu sporadice pigmente de cărbune și de ceramică fină. Acest strat suprapune un nivel constituit dintr-o lentilă de lut galben, foarte curat în amestec cu particule fine de nisip și fragmente ceramice minuscule, cu o grosime constantă de cca. 0,10 m. Urmează un strat de lut galben, foarte compactat în amestec cu piatra mărunță, pigmente rarefiate de cărbune (grosime de cca. 0, 30 m). Stratul suprapune un sediment de lut galben, foarte dur, în amestec cu bucăți de rocă clivată și rocă demineralizată, fără urme arheologice. Limitele inferioare a gropilor mormintelor M 3 și M 2 sunt conținute

de acest strat. De asemenea, ambele sarcofage sunt amenajate în acest din urmă strat. (grosime cca. 0,70 m). Trebuie remarcat faptul că partea superioară a acestui strat are un aspect regulat, ceea ce poate indica existența unor lucrări de amenajare a pantei, în vederea amplasării zonei funerare.

Stratigrafia verticală din exteriorul incintei funerare nu pune probleme deosebite. Stratul vegetal actual constă într-un sediment de argilă de culoare cenușiu-negricioasă, foarte afânată, cu o grosime de cca. 0,20 m. Stratul vegetal suprapune un sediment de culoare cafeniu roșcată, foarte argilos, cu pigmente susținute de cărbune, cu o grosime de cca. 0,60 m. Ultimul strat este constituit de un sediment de lut galben în amestec cu lentile de rocă demineralizată, fără urme de intervenție antropică, cu o grosime surprinsă de cca. 0,30 m.

Complexul funerar principal (CFP) este o incintă circulară cu un diametru interior de 7 m și unul exterior de 9 m. Fețele blocurilor nu sunt lucrate în plan drept ci sunt cioplite arcuit în așa fel încât din îmbinarea lor să rezulte o construcție circulară. La îmbinarea orizontală a blocurilor se constată prezența unor lăcașuri, de formă trapezoidală, destinate scoabelor de lemn (sistemul "coadă de rândunică"). Prima asiză a monumentului suprapune o substrucție construită din piatră de carieră, cu dimensiuni variabile. Ea are aspectul unui zid circular, din piatră legată cu pământ în amestec cu nisip și a fost pusă în evidență pe jumătatea de est a complexului funerar principal. Lățimea acestui zid cu funcționalitate de substrucție este de cca. 0,60 m.

Nivelul de călcare antic este vizibil la cota relativă de -0,20 -0,60 m, în exteriorul complexului. Elevația incintei funerare este păstrată parțial mai ales pe jumătatea vestică, în timp ce în jumătatea de est este vizibilă doar prima asiză. Trebuie făcută precizarea că în cadranul de sud est monumentul a suferit o deteriorare gravă, cel puțin un bloc din prima asiză fiind demantelat. Pe această porțiune, traseul incintei funerare este vizibil doar la nivelul zidului circular cu funcționalitate de substrucție. De asemenea se constată o ușoară alunecare a blocurilor din construcția monumentului pe direcția V – E astfel încât pe jumătatea de vest zidul de susținere nu este evidențiat în timp ce, în jumătatea de est este vizibil un decalaj de cca. 0,60 m (în maximă extensie) între el și blocurile din construcția complexului. Exteriorul incintei este mărginit de blocurile de calcar prăbușite din elevația sa printre care se constată prezența unor blocuri de calcar cu o fasonare particulară pe una dintre laturile lungi astfel încât să formeze un decor care să sugereze o cornișă. Ele alcătuiau probabil asiza superioară a monumentului.

În interiorul incintei funerare au fost dezvelite două morminte de incinerare, în sarcofag de cărămidă (M 2, M 3) acoperite cu lespezi de andezit, parțial profilate. Complexele sepulcrale se află într-o relație cronologică de succesiune M 3 – M 2. Ambele morminte au fost jefuite, M 2 – în totalitate, iar M 3 – parțial.

De asemenea au fost investigate două morminte de incinerare (M 1 și M 4), în groapă simplă, amplasate în exteriorul incintei funerare.

În stadiul actual al prelucrării materialului ceramic și numismatic recoltat din complexele funerare descrise mai sus putem opta pentru o datare mai strânsă, considerând terminus ante quem al funcționării complexului funerar din punctul Basil Cozma domnia lui Antoninus Pius (138 – 161 p. Chr.). Determinarea primară a monedelor se datorează colegului Mihai Dima, căruia îi mulțumim pe această cale pentru amabilitatea și promptitudinea sa.

Cpl 3 este o amenajare relativ recentă, situată, din punct de vedere stratigrafic, imediat sub stratul vegetal actual (-0,20 -0,25 m). Poziționat la sud și sud vest de CPF, este format din două rânduri de piatră de dimensiuni mici și mijlocii, așezate pe înălțimea unei singure asize în așa fel încât să formeze un jgheab de scurgere. Cota superioară a pietrelor este surprinsă la -0,82 m și sunt așezate pe nivelul de -1,03 m pe un sediment de lut galben cu pete negre. Umplutura jgheabului este un sediment de lut brun, cu nuanțe gri, pete ruginii, cu o umiditate accentuată. Din interiorul umpluturii au fost recoltate numeroase potcoave întregi și fragmentare. Traseul relativ surprins al aceste amenajări este unul pronunțat NV - SE. Trebuie menționat faptul că, limita de est a jgheabului refolosește lespezile de calcar prăbușite din elevația incintei funerare circulare. Datele colectate până în prezent și lipsa materialelor arheologice care să indice o locuire de durată ne sugerează o amenajare cu caracter sezonier cu o funcționalitate legată de prezența într-un număr mare a potcoavelor.

Cpl 2 este localizat în S II = 03 03 03 002, carourile 4-5. Limita superioară a complexului este surprinsă imediat sub actualul nivel de călcare și consta într-o zonă de dărâmtură din lespezi mari prăbușite pe cant. Sub aceste lespezi au apărut fragmente de cărămizi, fragmente ceramice amestecate precum și o cărămidă romană întreagă (0,41 x 0,30 x 0,08 m). La cota de -0,32 m, după înlăturarea dărâmăturii se conturează o amenajare cu un contur aparent rectangular, din pietre nefasonate și semifasonate de dimensiuni mijlocii (0,40 x 0,20 m; 0,25 x 0,39 m). Lungimea amenajării: 1,60 m (limita de sud este în profilul corespunzător); lățimea: cca. 1,50 m. De asemenea, zona dintre Cpl 2 și lespeda de andezit din prima asiză a complexului funerar principal (S II, caroul 4-5) este caracterizată prin prezența pigmentilor de cărbune, concentrate în pete, precum și prin recoltarea de ceramică romană foarte fragmentară.

Precizăm faptul că o parte din pietrele recoltate din Cpl 2 provin din distrugerea primei asize a CFP și din spargerea lespezilor de andezit care acopereau mormintele din interiorul incintei. Aceste observații conduc către ipoteza potrivit căreia Cpl 2 este o amenajare de factură recentă, care suprapune nivelul de intervenție asupra M 2, M 3 în conexiune cu utilizarea, în perioada recentă, a suprafeței Cpl 2 ca porțiune a unui drum de car care leagă zona împădurită Hăbad de Corna Sat.

Investigațiile arheologice întreprinse pe proprietățile particulare sau publice din zona limitrofă incintei funerare au fost lipsite de rezultate în ce privește identificarea altor puncte care să prezinte interes din punct de vedere arheologic. În acest sens au fost practicate sondaje arheologice pe un număr de șase proprietăți (Tomuș Marioara, Dandea Virgil, Oltean Nicolae, Crișan Aurel, Drăgan Ioan, Primăria Roșiei Montane).

Informații suplimentare online

[Raportul 1938 din cronica.cimec.ro](http://raportul.1938.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
